

ד.א.ל.דזר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי
כ"ו תשרי תש"פ 1295 (שנה כה)

נושא השבוע: לימוד תורה

ההפטר: "כה אמר" (ישעיה מב)

פרשת בראשית – שבת מברכין

ר"ח חשון יחול אי"ה בימים שלישי ורביעי מולדו בליל שלישי בשעה 34:18 ו-6 חלקים

"לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו" (ב, יז)

אפשר לפרש בדרך רמז, בענייני ה"טוב" שהיא התורה כמו שנאמר: "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" (משלי ד, יב), נכון שלא יהיה האדם "לבדו" - היינו שלא ילמד תורה לבד, אלא שיקבע לימוד עם חברותא, שביגיעת שניהם בתורה מחכימים הם זה את זה וכ"ש כשלומד תורה במסגרת שיעור תורה, בכל יום חש מחוייבות להגיע ולא יבטל לימודו בקלות.

מה שעשה הנגן לגנו

מעשה שהיה

כשמרקו נולד שביעי למשפחת פרץ הייתה התרגשות מיוחדת כי לפניו נולדו 6 בנים, הצדיק ממרוקו אמר לאביו חנוך "השביעיין חביבין, וכמו שיום שבת חביב, אז גם הבן השביעי הוא משהו ספישל". הסבתות המרוגשות הסתובבו עם מגשי עוגות ותופינים, הפייטן המיתולוגי של השכונה סלסל בקולו "בסימן טוב בן בא לנו..." , לאחר שסעדו ליבם ביקשו מהסנדק האהוב, רב השכונה הצדיק נפתלי אמזלג שיאמר דברי תורה. הרב ממרומי 86 שנותיו ליטף את זקנו הלבן ואמר: "כשהקב"ה נותן ליהודי בנים בריאים, יפים ונבונים הוא מדבר אליו, בנים הם שכר פרי הבטן. בנים הם בונים, בן זה מלשון בניין, הוא בונה את העולם, הוא בונה את המשכיות של אבא שלו, של המשפחה שלו וסבותיו הקדושים, של עם ישראל. אבל מעל הכל ידידי ורעי כאח לי רבי חנוך פרץ אבי הבן, כשהקב"ה נותן ליהודי שבעה בנים זה אחר זה, הוא מבקש לזכות מהם לנחת יהודית כשר, שיהיו צדיקים תלמידי חכמים". חנוך, אבי הבן קלט בין המילים בקורת סמויה אך אוהבת של הרב הישיש שניסה לשכנעו לשלוח את הבנים לישיבות בירושלים אך הוא בשלו: "יש כאן בית ספר דתי...". כשהיה מרקו בן 3 נטלו אביו לביתו של הרב וביקשו שיגזור את תלתליו, הרב הישיש שמח לעשות חלאקה לילדון, הוא אימצו לליבו ולחש לאוזנו: "מרקו תהיה גיבור תיסע לירושלים ללמוד תורה, בסדר?!". ומרקו חיך חיוך מתוק ואמר: "אני אוהב ללמוד תורה", הרב הוציא ממגרת שולחנו סוכרית דבש והושיטה למרקו, "שיהיו לך דבש וחלב תחת לשונך לעד" ברכו בחום. חנוך לא שלח את בנו כמו את קודמיו לתלמוד תורה "שיהיה דתי אבל שילמד מקצוע" הסביר לכולם. בגיל 8 שרכב מרקו על האופניים, באחד בעיקולים עלה על כתם שמן ואיבד שליטה, הוא הוטח ישירות על הגדר ואיבד את הכרתו ופונה לבית חולים, "הילד איבד הרבה דם, יש לו זעזוע מוח חריף, שברים בצלעות ו-4 שיניים שבורות" דיווח הרופא. ביום השלישי פקח את עיניו ושאל: "אבא, הרב נפתלי אמר לי לנסוע לירושלים... מתי נוסעים ללמוד תורה?". ממש באותו היום ששוחרר בית החולים התעטפה השכונה ביגון קודר, הלב החם והאוהב של הרב הגדול פסק מלפעום, "אבא גם אני רוצה ללוות אותו..", "אתה עדיין מרותק למיטה, אולי מחר מחרתיים תבוא לנחם..." מרקו פרץ בבכי ולחש: "אני כל כך אוהב את הרב...". מרקו היה תלמיד חלש, "הוא לא מחובר ללימודים" טענו מוריו, ולנוכח השגיו הנמוכים והתנהגותו השובבנית נדד מבית ספר אחד למשנהו. כשהגיע לגיל גיוס במבדקים הקדם

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:06-8:03

כניסת שבת: 5:38 יציאת שבת: 6:28 יציאת שבת: 7:05

צבאיים גילו שיש לו אוושה בלב, ומחלום להיות חייל קרבי נאלץ להיות ג'ובניק. מיואש ומזולזל חזר לביתו השתרע על המיטה ונרדם. הלבטים באיזה ג'וב צבאי לבחור שיגזעו אותו ובחלומם מישוהו לחש לאוזנו: "מרקו, תבקש להיות גנן... תיטע עצים, תשתול פרחים... זה עושה טוב לנשמה של הגנן ושל האנשים...". גנן? זה הג'וב האחרון שעלה בדעתו והוא התיעץ עם אביו שאמר: "במקום להיות מפקד של חיילים תהיה מפקד של פרחים", כך נהיה גנן. בשנת תשמ"א כשפרצה מלחמת לבנון הראשונה הורה לו הרס"ר הגדודי לעשות עימו הובלות תחמושת וכך עם עוד כמה ג'ובניקים כמותו הוא העמיס ארגזי פגזים למשאיות ענק הנוסעות צפונה ללבנון הרוחשת רוע וטרור. באחת הפעמים שנסעו נשמעה לפתע שריקה חדה, טיל לאו חדר לקבינה של המשאית כולם נפצעו, כשמרקו מתגלגל על החול כואב ובווער צורח מכאבים ומאבד את ההכרה. מסוק חילוץ אסף את הפצועים והטיסם לבית חולים רמב"ם. הוא הוכנס הוזה וחלוש לחדר הטראומה וקיבל טיפול מסיבי נגד כוויות ומורפיום שהרדים אותו לתוך עולם אוהב ומלטף כשהוריו עומדים לידו בוכים ומתפללים לרפואתו. אחרי שנת שיקום שוחרר מהצבא וחיפש עבודה כגנן ומצא בחברת קדישא חשובה במרכז הארץ. את הזמן העביר עם הרדיו הנייד שלו קשור להבלי העולם. השנים חלפו, הוריו נפטרו ונקברו באותו בית עלמין שבו עבד. מרקו בן 50 אב ל-5 ילדים, ללא שאיפות מיוחדות עד לאותו בוקר של יום הולדתו ה-51, מאות מכוניות גדשו את מגרש החניה ובני תורה רבים הגיעו לאולם ההספדים, "מי נפטר?" שאל מרקו, "אומרים שזה רב גדול, קוראים לו עזריאל אמזלג", "הוא הבן של הסנדק שלי" אמר מרקו ורץ לשמוע את ההספדים, לבסוף עלה בחור כבן 20 כשפניו בוכים "אבא, היית הלב של כולם, למדת תורה יומם ולילה, לא החזקת טובה לעצמך, תמיד אמרת לנו 'אני רק הצל של אבא שלי', שהוא הרב הצדיק נפתלי אמזלג זצ"ל, אבא, כל הזמן שמעתי אותך אומר לאנשים, לנערים ולצעירים תהיה גיבור, אל תבוש מן המלעיגים סע לירושלים ללמוד תורה, מאות נשמות טובות ותוהות הצלת כי הם נסעו כמו גיבורים לירושלים..."

הגנן נרעד, הוא הכיר טוב את המילים הללו. אחרי ההלוויה המתין מרקו למספיד, "שלום, שמי מרקו הגנן" הושיט את ידו לבחור "תנוחם מן השמים, אני הכרתי את אבך, אבל טוב יותר הכרתי את סביך אני זכיתי שסבא שלך יהיה סנדק שלי. והוא אף לחש באזני "מרקו, סע לירושלים ללמוד תורה בדיוק כמו שהזכרת בהספד", "נו, ונסעת?", מרקו שתק ואחר ענה "לא נסעתי, לא יצא לי", "לא נורא, יקירי, אם לא נסעת לירושלים, אז ירושלים תיסע אליך". הוא הוציא מהכיס חליפתו מכשיר קטנטן אדוני הגנן, הרי לפניך נגן והנה גם אוזניות בהם תוכל למצוא את כל חכמי ירושלים דורשים בהלכה ובאגדה, מאות שעות של תורה נפלאה, זה שי מהארגון "שמעתי שמעך", כשאתה עסוק בגינון כאן בבית העלמין, תכניס ניגון של תורה לאוזנך וזו נסיעה בהחלט משובחת לירושלים. אחרי אלפי שעות האזנה ושינון, לימוד ודבקות וחזרה בתשובה בלב שלם גילה מרקו את הכישרון האמיתי שלו, לדרוש בנועם ובמתיקות על הדרשות ששמע ועוד להוסיף עליהן. הוא פתח שיעור ערב בבית הכנסת השכונתי עם 2 מתפללים וכיום הוא רב גדול ואהוב המרביץ תורה ומידי יום משחרים לפתחו וכך ברחמי שמים התקיימה ברכתו של הרב "יפוצו מעיינותיו החוצה". [ניתן להשיג נגן כזה אצל אהרון ארגון "שמעתי שמעך" טל: 054-8454992] (האלבום 79 – קובי לוי)

הלכות לימוד תורה

פינת ההלכה

- א. כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל ייסורים, בין בחור בין זקן מאוד שתשש כוחו. אפילו עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אישה ובנים (ס"ע יור"ד ס' כמו ס"א).
- ב. כל מי שאינו יכול ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו, יתרום בעין יפה למוסדות וישיבות של תורה בלבד (ס"ע יור"ד ס' כמו ס"א) ויחשב לו כאילו למד בעצמו (הכמ"א ס' מ"מ לא יתבטל לגמרי מלימוד תורה אלא יקבע זמן ללמוד כדי שידע לקיים את המצוות וימנע מעבירות) (הלכות עולם ח"ח עמ' עמ).
- ג. נשים חייבות ללמוד את הדינים ששייכים להן, כגון: הלכות שבת, טהרת המשפחה, ברכות וכו' ונשים המגדלות בניהם לתורה ועוזרות לבעליהם שיעסקו בתורה, הרי הן חולקות עימהם את השכר לעולם הבא (ס"ע ע"א סעי' ו' בהרמ"א).
- ד. זמן לימוד תורה הוא ביום ובלילה שנאמר "והגית בו יומם ולילה" (ס"ע ס"א) והרוצה לזכות לכתרה של תורה יזהר בכל לילותיו (ערבי) ולא יאבד אפילו אחד מהם בשינה, באכילה ושתייה

ושיחה וכיוצ"ב אלא בדברי חכמה ותלמוד תורה (ש"ע סעי' כ"ג).

ה. יקבע עת ללימוד תורה, וצריך שאותו זמן יהיה קבוע ולא יבטלנו אף אם סבור שירוויח הרבה (ש"ע לור"ח סי' קנה ס"א), ואם צריך לעשות דבר נחוץ מאוד ילמד קודם לכל הפחות פסוק אחד או הלכה אחת ויעשה מה שנחוץ לו ואח"כ ישלים לימודו (משנ"ב ס"ק ד).

ו. נכון שיקבעו שיעור תורה בביה"כ בין מנחה לערבית לחבר את היום ללילה (הלכה כדורה ס"ד).

ז. מצות עשה על כל אדם מישראל ללמוד תורה הלכה למעשה, כדי שידע לקיים את המצוות כהלכתן ולשמור עצמו מכל איסורי התורה, ולכן אדם שזמן לימוד תורתו מצומצם יעדיף שיעור הלכה מאשר שיעור גמרא (הליכות עולם ח"ח עמ' שלב, ש"ל).

ח. כשהוא לומד וצריך לצאת לחוץ אל יניח את הספר פתוח כי ע"י זה משכח תלמודו (ש"ך יור"ד סי' רעז).

ט. ישתדל ללמוד לפחות שתי הלכות בכל יום כדי שיהיה בכלל מה שאמרו: "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא" (בבלי יוסף לור"ח סי' קנה ס"ק ז) ומה טוב לזכות את הציבור בשתי הלכות בכל יום לפני סיום התפילה (ס' עבודת הקס' עמ' 177).

י. מי שיש לו שיעור קבוע ללמוד מספר דפים בכל יום ומאונס התבטל יום או יומיים מהלימוד, בלילה שאחריו צריך להשלים את הלימוד שהחסיר לפני לימודו הנוכחי כדי שלא יתרשל ויבוא לעבור על נדרו (ללמוד בכל יום) (פתחי תשובה שם ס"ק א).

יא. כל הלומד בבית הכנסת או בבית המדרש לא במהרה שוכח, וכל היגע בתלמודו בצינעא מחכים, וכל המשמיע קולו בשעת תלמודו, תלמודו מתקיים בידו אבל הקורא בלחש וכו"ש בהרהור שוכח (ש"ע סעי' כ"ז) מ"מ הלומד תורה ע"י הרהור או בכתבת דברי תורה מקיים מצוות "והגית בו יומם ולילה". והמעין בהרהור בדברי תורה בעומק העיון נחשב ג"כ לעמל התורה ואין הכרח שייתן קולו בעוז (יב"א ח"ד לור"ח סי' ח' אות יז-יח).

יב. כדאי ועדיף ללמוד בבית הכנסת ובשיעור מאשר בבית ששם יש טרדות והפרעות, אם זה מצד עזרה שצריך להגיש בבית ואם זה הילדים שיחיו מפריעים ללימוד, ועל זה אמר אורח חיים הקדוש "אם בחוקותי תלכו" – תלכו מהבית (ז. ע.).

יג. הלומדים שיעור בבית הכנסת והביאו להם כיבוד, לא יברך כל אחד בקול רם ויבטל את הלומדים ע"י עניית אמן אלא יברך כל אחד לעצמו בשקט (עיין כה"ח סי' רח"ל ס"ק ע).

יד. אין למתפלל ללמוד תורה בזמן חזרת הש"צ של 18 ובקדיש, ואפילו בהרהור או בעיון בעלמא אסור (הליכות עולם ח"א עמ' קל"א-קל"ב, הלכה כדורה סי' קכד ס"ד). והעושה כן לא די שלא יקבל שכר אלא יקבל עונש, ותורה כזו לא תצליח (אורחות יוסף עמ' קד ס"כ"ה לרב קניינסקי).

טו. כל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני וכל המקיים תורה מעוני סופו לקיימה מעושר (ש"ע סעי' כ"ו) לתשומת לב כל אלה שמרוב טרדות הפרנסה לא לומדים. יש כאן אזהרה שכל המבטל תורה בגלל פרנסה סופו שגם פרנסה לא תהיה לו.

טז. אין שום תרופה לשבירת היצר הרע מלבד לימוד תורה ואם עוסקים בתורה אין נמסרים בידו (גמ' קידושין ז.) וכן התורה מגינה גם מן היסורים (גמ' סוטה כ"א) ומצליחה עסקיו של הלומד (גמ' ע"ז יט).

להעיר ולעורר: להלן העניינים שמועיל בהם לעשות "תנאים" פעם אחת לכל השנה כולה, ולכן אנו מביאים לאומרים בתחילת השנה כש"תנאים" זה תופס לכל השנה כולה (תנאים שקשורים לענייני שבת יש לעשותם ביום חול ולא בשבת).

א. תרומות ומעשרות בשבת – התנאי: "אזוד ממאה שאני עתיד להפריש יהיה טביל, והיותר מאזוד ממאה שאני עתיד להפריש יהיה תרומה גדולה בצד צפוניו על הכל. אותו אזוד ממאה שאמרתי שישאר טביל עם שאר הכמות הראויה בצד צפוניו של הפירות יהיה מעשר ראשון. אותו אזוד ממאה שהתנתי שיהיה מעשר ראשון יהיה תרומת מעשר על הכל. ומעשר שני יהיה בדרומם של הפירות, ויהא מוזולל הוא וזומשו על פרוטה ורבע במטבע שיזדדתי לזיכול מעשר שני, ואם צריך מעשר עני יהיה מעשר עני בדרומם של הפירות"

הטעם לתנאי: מאחר ואסור להפריש תרומות ומעשרות בפירות וירקות בשבת ויום טוב, מ"מ תיקנו חז"ל שאם יאמר נוסח ההפרשה לפני שבת ויו"ט בלשון תנאי [לשוננו הובא] (ש"ע לור"ח סי' שלט ס"ד, משנ"ב ס"ק כה) ללא ברכה) אזי יוכל להפריש בשבת ויו"ט כרגיל אחרי אמירת הנוסח [בטביל עם ברכות] (קצירת הקלה פ"ז ס' ג) ומועיל לעשות תנאי פעם אחת לכל השנה (ס' ס"א). ולכן אנו הבאנו את הנוסח ההפרשה בלשון תנאי, כדי שאם שכח אדם להפריש תרומות ומעשרות לפני שבת כלשהיא הוא יוכל על סמך הנוסח שאמר להפריש שבת ויו"ט כל זמן שהם בידו יכול לטלטלם ולהניחם במקום שירצה, אך לאחר שיניחם שוב אסור לטלטלם כדין מוקצה (ס' ס"ד) מחמת גופו (קצות השכח עמ' קא) [שאסור לטלטלו בכלל]

ב. קבלת שבת בהדלקת נרות בערב שבת לאשה – התנאי: "אני מזהנה שאין רצוני לקבל שבת

בהדלקת נרות אלא בכניסת שיבת ממושי".

הטעם לתנאי: אע"פ שמעיקר הדין הזמן שקובע לאשה ספרדייה את כניסת שבת הוא זמן כניסת שבת ולא הזמן שבו מדליקה את נרות שבת [כשמדליקה לפני הזמן] (שו"ע סי' רסג סי') מ"מ מאחר ויש חולקים נכון שתתנה פעם אחת בשנה שאין רצונה לקבל שבת בהדלקת נרות אלא בזמן כניסת ממש (ילקו"י שנת ח"א סי' רסג ס"ט).

להעיר ולעזור לענין הדלקת נרות: ראוי מאוד לכבות החשמל בחדר שמדליקים, קודם הדלקת הנרות בשמן או בנרות שעווה ולחזור ולהדליקו אחר הדלקת נרות שבת ולכוון בעת הברכה לפטור גם את אור החשמל (חזו"ע שנת לגר"ע יוסף ח"א עמ' רטו, ילקו"י שנת כקא ח"ב מהדו' תשע"ג עמ' מה וללא כילקו"י שנת ח"א עמ' קמ, מנוחת אהבה לגר"מ לוי ח"א פ"ד סי' עיין שו"ת אור לאיון ח"ב עמ' קעג).

מ"מ אלו שאינם מקפידים לעשות כן יש להם על מה שיסמוכו ואין בזה חשש ברכה לבטלה (ילקו"י סס וימים נוראים תעב-תעב, מנוחת אהבה סס, אור ההלכה לגר"ד כהן עמ' תקכד, שו"ת הרש"ל לגר"י יוסף ח"א עמ' קלב).

הערה: אשה שחוששת שתשכח להדליק את האור אחרי הדלקת הנרות עדיף שלא תעשה הלכה זו.

ג. מתג החשמל בשבת - התנאי: "אני מותנה שיכוונתי להשתמש במתג החשמל בשיבת".

הטעם לתנאי: מתג החשמל בשבת הינו מוקצה בשבת ולכן אם רוצה להזיז את מתג החשמל כגון: ששעון שבת כיבה את החשמל בשבת וכעת שהחשמל מכובה ברצונו להעביר את המתג למצב כבוי כדי שהאור לא ידלק כששעון שבת יחדש את הזרם, צריך להתנות מערב שבת שבכוונתו להשתמש במתג החשמל [לצורך כיבוי אבל הדלקת המתג אסורה אפילו עם תנאי] וכך המתג לא יהיה מוקצה ואפשר להתנות תנאי זה גם פעם בשנה [לכל השנה] (ילקו"י שנת ח"ד עמ' תלה).

ד. "שעון שבת" בשבת - התנאי: "אני מותנה שיכוונתי להשתמש בויוי שעון שיבת בשיבת".

הטעם לתנאי: "שעון שבת" הינו מוקצה בשבת ולכן אם רוצה להזיז את שעון שבת בשבת [כגון: לאחר כיבוי אבל להקדים מותר רק לצורך חולה, וכן כגון: לאחר הדלקה אבל להקדים מותר רק לצורך מצוה] (הליכות עולם ח"ד עמ' עב, שו"ת יצי"א ח"ג סי' ח). צריך להתנות מערב שבת שהזיזים בשעון שבת לא מוקצה (סס).

ה. פמוטים של שבת - התנאי: "אני מותנה שיכוונתי לטלטל את הפמוטים לאזור שיכבו הנרות

שידלקו בהם בליל שיבת". (שו"ע א"ח סי' רעט ס"ד, חזו"ע לגר"ע יוסף שנת ח"ו עמ' קמו, ילקו"י שנת סס)

הטעם לתנאי: פמוטים שדלקו בהם נרות בליל שבת הם מוקצים וע"י התנאי הם לא מוקצים.

והאשכנזים נוהגים להחמיר שלא לטלטלם אפילו ע"י תנאי (חזו"ע סס).

ו. תפילין רש"י ור"ת (לאותם שמניחים את שניהם)

התנאי: "אני מותנה שאותם תפילין שהם כהלכה אני יוצא בהם ידי חובתי תפילין והשאר הם

סתם רצויות". **הטעם לתנאי:** יש מחלוקת בין רש"י וסיעתו לבין ר"ת וסיעתו לגבי סדר הפרשיות

שבתפילין, השולחן ערוך פסק שמנהג העולם להניח תפילין בשיטת רש"י, מ"מ ירא שמים יצא ידי

חובת שניהם ויניח תפילין של רש"י ושל ר"ת (שו"ע סי' לד ס"א). ולכן אלו שמניחים שני זוגות תפילין,

בין אלו שמניחים אותם ביחד (שו"ע סס) בין אלו שמניחים אותם בזה אחר זה (באור"ל סס ל"ה "ויכון

בהנחתם", ילקו"י יציאת ותפילין אור"ח סי' לד עמ' תקפו הליכות עולם לגר"ע יוסף ח"א עמ' רכ-כו) צריכים לעשות תנאי

הנ"ל (שו"ע סס) ואפשר לעשות את בתנאי פעם אחת (אור לאיון לגר"ב אבא שאול ח"ב פ"ג ס"ח וכן משמע ששק"ת

יצי"א לגר"ע יוסף ח"ט סי' קח עמ' רלג ס"ג כה בהערותיו על אור לאיון הנ"ל לא העיר דבר על כך) בשנה (ד.ע.). ויש

מוסיפים עוד תנאי שאם שניהם אמת הרי הוא מתכוון לצאת בשניהם ידי חובת תפילין (למקובלים) (

ילקו"י סס עמ' תקפל, אור לאיון סס).

ז. ברכה ראשונה על מאכלים

התנאי: "אני מותנה כשאני מברך "בורא פרי העץ", "בורא פרי אדמה", "מוזנות" או "שהכל" אני

מתכוון לפטור את כל אותו הבין [עץ\אדמה\מוזנות\שהכל] שינמצא בבית גם הזיזוב וגם הזיזיב"

הטעם לתנאי: בדרך כלל כשאדם מברך על הפרי שלפניו "בורא פרי העץ" ורוצה לאכול עוד משאר

הפירות שבבית, הוא אינו חוזר ומברך שוב מספק (שו"ע סי' לו ס"ה) והדין כן ב"האדמה" ו"שהכל"

ו"מוזנות". [נומסיף הרמ"א וטוב להיזהר לכתחילה שתהיה דעתו על כל הפירות שבבית (סס)]. מ"מ אם

הפרי אינו לפניו והביאו אח"כ והוא פרי חשוב (משבעת המינים) או חביב יותר, צריך לשוב ולברך

שוב. ורק אם כיון בדעתו בפירוש כשבירך על הראשון לפטור את השני אינו חוזר לברך (הרמ"א סי' ריא

ס"ה ומשנ"ב ס"ק לג, אור לאיון פ"ד ס"טז, חזו"ע נרכות עמ' קפ) וכנ"ל ב"האדמה" ו"שהכל".

ולכן הרוצה לפטור את כל הנ"ל, גם את ה"חביב" וגם את ה"חשוב" ואת כל אשר בבית יעשה את

התנאי הנ"ל פעם בחודש ואם קשה לו אז פעם בשנה. (הליכות מועד לרב אופיר מלכה עמ' קיז-קיג).